

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ

2024 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Eylül 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	5
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	5
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	5
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	6
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	7
7. DENETİM BULGULARI	7
8. EKLER	13

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: 2024 Yılı Bütçe Giderlerinin Ekonomik Sınıflandırılması	3
Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Gelirlerinin Ekonomik Sınıflandırılması	3
Tablo 3: 2024 Yılı Faaliyet Sonuçları Tablosu (TL)	4

KISALTMALAR

KHK	Kanun Hükmünde Kararname
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
TÜBA	Türkiye Bilimler Akademisi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. Diğer Bulgular

1. Araştırma Desteğine İlişkin Uygulamalarda Hatalar Bulunması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

02.09.1993 tarihli ve 21686 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 497 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile kurulan Türkiye Bilimler Akademisinin (TÜBA) kuruluşuna ilişkin bu KHK, 703 sayılı KHK’nın 97’nci maddesi ile yürürlükten kaldırılmış, 15.07.2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe konulan 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 566 ve devamı maddeleri ile İdarenin kuruluşu yeniden düzenlenmiştir. Söz konusu 4 sıralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 567’nci maddesinde Türkiye Bilimler Akademisinin görevleri aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- a) Bilimsel konularda ve bilimsel önceliklerin saptanması amacıyla incelemelerde bulunmak ve danışmanlık yapmak,
- b) Toplumda bilimsel yaklaşım ve düşüncenin yayılmasını sağlamak, genç bilim insanlarını teşvik etmek,
- c) Cumhurbaşkanına Türk bilim insanları ve araştırmacılarının toplumsal statüleri, yaşam düzeyleri, gelirleri ve bilimsel faaliyetlerin gereği olan özel kolaylık ve ayrıcalıklara ilişkin mevzuat değişiklikleri önermek,
- ç) Bilimin öneminin ülke kamuoyunca takdir ve kabulünü sağlamak ve bilim adamlığını özendirmek için ödüller vermek,
- d) Amaçların gerçekleştirilmesi ve görevlerin yerine getirilebilmesi için ülkenin bilim stratejisine yönelik raporlamalar ve bilimsel yayın faaliyetleri gerçekleştirmek, bunları ilgili kurum ve kişilerle paylaşmak,
- e) Bilim diplomasisi alanında faaliyetler yürütmek ve bu alanın gelişmesine katkı sunmak,
- f) Bilim tarihi mirasımızın günümüze aktarımı için faaliyetlerde bulunmak.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Türkiye Bilimler Akademisi, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının ilgili kuruluşu olup bilimsel, idari ve mali özerkliğe sahiptir. 15.07.2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmî Gazete’de

yayımlanarak yürürlüğe konulan Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Kırkıncı Bölümü 566'ncı ve 581'inci maddelerinde düzenlenen TÜBA; Akademi Genel Kurulu, Akademi Konseyi ve Akademi Başkanlığından oluşmaktadır.

Aslî ve asosye üyeler ile şeref üyelerinden oluşan Akademi Genel Kurulunun temel görevleri; Akademi Konseyince hazırlanacak strateji ve politikalara ilişkin önerileri görüşerek onaylamak, Akademi faaliyetleri ile Akademi Konseyinin çalışmalarını değerlendirmek ve TÜBA tarafından yürütülmesi istenilen faaliyetleri Akademi Konseyine önermektir.

Genel Kurul tarafından seçilen on iki üye ile Akademi Başkanından oluşan Akademi Konseyinin temel görevi Akademiye ilişkin faaliyetleri düzenlemek ve yürütmektir. Konsey Kararname'de belirtilen diğer düzenleme, onaylama ve icra yetkilerini kullanmaktadır. Akademi Başkanlığı ise Akademi Başkanı ile Akademinin idari ve sekreteryaya faaliyetlerini yürüten Genel Sekreter ve hizmet birimlerinden oluşmaktadır.

Akademinin hizmet birimleri şunlardır:

- a) Akademik Faaliyetler ve Yayın Hizmetleri Dairesi Başkanlığı,
- b) Uluslararası İlişkiler Dairesi Başkanlığı,
- c) Yönetim Hizmetleri Dairesi Başkanlığı,
- ç) Hukuk Müşavirliği.

TÜBA Ankara'da bulunan ana hizmet binalarının yanı sıra İstanbul'da bulunan Rabi Medrese ve Maçka Kütüphanesinde hizmetlerini sürdürmektedir.

Kurumda toplam 57 personel görev yapmaktadır. Bu personelin 24'ü kadrolu işçi, 23'ü 696 sayılı KHK uyarınca çalıştırılan personel, 10'u geçici görevli personelden oluşmaktadır.

1.3. Mali Yapı

Türkiye Bilimler Akademisi 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ekli II sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli bir kamu idaresidir. Özel bütçeli idareler bir bakanlığa bağlı veya ilgili olarak belirli bir kamu hizmetini yürütmek üzere kurulan, gelir tahsis edilen, bu gelirlerden harcama yapma yetkisi verilen, kuruluş ve çalışma esasları özel kanunla düzenlenen kamu idareleridir.

2024 yılı bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1: 2024 Yılı Bütçe Giderlerinin Ekonomik Sınıflandırılması

Kodu	Bütçe Gideri Türü	Başlangıç Ödeneği (TL)	Yıl Sonu Ödeneği (TL)	Harcama (TL)	Gerçekleşme Oranı (%)
01	Personel Giderleri	36.738.000,00	48.845.150,64	48.780.957,39	99,87
02	Sosyal Güvenlik Kurumuna Devlet Primi Giderleri	5.923.000,00	8.436.000,00	8.304.359,14	98,44
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	18.018.000,00	18.649.164,19	17.454.308,83	93,59
05	Cari Transferler	47.459.000,00	47.706.329,93	47.703.453,56	99,99
06	Sermaye Giderleri	11.000.000,00	11.900.000,00	10.353.847,18	87,01
Toplam		119.138.000,00	135.536.644,76	132.596.926,10	97,83

2024 yılında 135.536.644,76 TL ödenek tahsis edilmiş, toplam 132.596.926,10 TL bütçe gideri gerçekleşmiştir. Kurum bütçesinden yapılan personel gideri harcamaları, toplam bütçe giderinin %36,79'unu oluşturmakta olup en önemli gider kalemidir.

2024 yılı bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Gelirlerinin Ekonomik Sınıflandırılması

Kodu	Bütçe Geliri Türü	Planlanan Bütçe Geliri (TL)	Gerçekleşen Net Bütçe Geliri (TL)	Gerçekleşme Oranı (%)
03	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	700.000,00	1.284.977,88	183,57
04	Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	117.638.000,00	125.196.500,00	106,42
05	Diğer Gelirler	300.000,00	929.528,04	309,84
Toplam		118.638.000,00	127.411.005,92	107,39

2024 yılında planlanan bütçe gelirleri tutarı 118.638.000,00 TL, gerçekleşen tutar ise 127.411.005,92 TL'dir. Alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler, yıl sonu gerçekleşen net bütçe gelirinin %98,26'sını oluşturmakta olup en önemli gelir kalemidir.

2024 yılı faaliyet sonuçları tablosu aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3: 2024 Yılı Faaliyet Sonuçları Tablosu (TL)

Net Faaliyet Gelirleri	Enflasyon Düzeltmesi	Faaliyet Giderleri	Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu
134.925.666,51	8.150.476,82	132.769.654,02	10.306.489,31

Yukarıdaki tabloda görüleceği üzere Kurum 2024 yılında 10.306.489,31 TL tutarında dönem olumlu faaliyet sonucu elde etmiştir.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

Türkiye Bilimler Akademisinde, 23.12.2014 tarihli ve 29214 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’ndeki muhasebe ilkeleri ile hesap planı kullanılmakta olup mali tablolar bu Yönetmelik’e göre hazırlanmaktadır. Mali işlemler 27.12.2014 tarihli ve 29218 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde tahakkuk esaslı muhasebe sistemine göre yapılmaktadır.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nin “Mali raporlama” başlıklı 538’inci maddesi uyarınca mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanarak belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Mali raporlama işlemleri anılan Yönetmelik’in “Mizan cetveli ve düzenlenecek temel malî tablolar ile diğer mali tablolar” başlıklı 539’uncu maddesinde yer alan cetvel ve tablolara göre gerçekleştirilmektedir.

17.09.2020 tarihli ve 31247 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar’ın 5’inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, mali tablo ve belgelerden denetime sunulanlar aşağıda sayılmış olup denetim bunlar ile Usul ve Esaslar’ın 8’inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütölüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,

- Faaliyet sonuçları tablosu,
- Öz kaynak değişim tablosu,
- Bütçelenen ve gerçekleşen tutarların karşılaştırma tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır. Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları belirlenip yazılı hale getirilmiştir. İdarede Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yapılmakla birlikte sistematik eğitim verilmemesi nedeniyle kısmen yeterlidir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası, bilgilendirme çalışmaları yönüyle eksiktir. Buna karşın hazırlanan bu prosedürler duyurulmuştur. Ayrıca hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan ve İdare performans programı zamanında yayımlanmış olup içerik açısından mevzuata uygundur. İdare tarafından iç kontrol riski belirlememiş ve buna bağlı olarak risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanarak personele duyurulmuştur. Yetki devirleri mevzuata uygun olarak yapılmış olup yapılan görevlendirmelerde “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur. İdarece riskler belirlenmediğinden bunlara ilişkin kontrol faaliyetleri de bulunmamaktadır. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmuştur. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcut değildir.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu mevzuata uygun olarak hazırlanmış ve Kurumun internet sitesinde yayımlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlama çalışmaları devam etmektedir.

İzleme Standartları

Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamıştır. İç Denetim Yönergesi henüz hazırlanmamıştır. Buna bağlı olarak iç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin denetim çalışması mevcut değildir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde herhangi bir bilgi yer almamaktadır.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Araştırma Desteğine İlişkin Uygulamalarda Hatalar Bulunması

Araştırma desteğine ilişkin yapılan incelemelerde aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir.

A) Araştırma Desteği Kapsamında Değerlendirilmesi Mümkün Olmayan Bazı Giderlerin Karşıllanması

Akademi üyelerine ulusal ve uluslararası araştırma ve geliştirme faaliyetlerini sürdürebilmeleri için sağlanan destek ödemeleri kapsamında yapılan araştırmanın niteliği ve gerekleri ile doğrudan bağlantılı olmayan bazı giderlerin karşılandığı görülmüştür.

4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Türkiye Bilimler Akademisine ilişkin hükümlerin düzenlendiği Kırkıncı Bölümünün "Araştırma desteği" başlıklı 578'inci maddesinde Akademi üyelerine ulusal ve uluslararası araştırma ve geliştirme faaliyetlerini sürdürebilmeleri için yılda 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre en yüksek Devlet memuru brüt aylığının yıllık tutarının üç katına kadar araştırma desteği sağlanabileceği hüküm altına alınmış, araştırma desteğinin uygulama usul ve esaslarının ise yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiştir.

Bu kapsamda 29.12.2021 tarihli ve 31704 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye Bilimler Akademisi Araştırma Desteği Yönetmeliği'nin "Araştırma desteği faaliyet türleri" başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasında araştırma desteği faaliyet giderlerinin hangi amaçlarla kullanılabileceği düzenlenmiştir. Buna göre araştırma faaliyetlerinde doğrudan kullanılan ve araştırma ile mütenasip taşınır teçhizat, sarf malzemesi ve hizmet alımları desteklenebilecektir.

Aynı maddenin dördüncü fıkrasında ise araştırma desteği kapsamında menkul mallar ve gayri maddi haklar çerçevesinde edinilen bilgisayar, dizüstü bilgisayar, tablet ve benzeri bilişim teknolojilerine yönelik teknik özellikleri benzer donanım ve yazılım alımlarının Konsey kararı olmadıkça üç yıl içinde yeniden talep edilemeyeceği ayrıca yine Akademi tarafından yürürlüğe konulan Türkiye Bilimler Akademisi Araştırma Desteği Uygulama Esasları'nın "Araştırma için gerekli teçhizat, sarf malzemesi ve hizmet alımları" başlıklı 5'inci maddesinin ikinci fıkrasında üyelerin araştırmaları ile ilgili olarak yapacakları teçhizat alımlarının Akademi demirbaşına kaydının yapılmasının gerekmediği hükmü yer almaktadır.

Akademinin araştırma desteği kapsamında yaptığı ödemeler incelendiğinde Yönetmelik'in çizdiği sınırlar içerisinde değerlendirilmesi mümkün olmayan belirli markalara

ait cep telefonu, akıllı saat ve kulaklık ile çalışma masası, çalışma koltuğu vb. ödemelerin gerçekleştirildiği görülmüştür. Bu hususa 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da yer verilmiştir.

Kamu idaresi cevabında araştırma desteği kapsamında üyeler tarafından edinilen ve bedeli Kurum bütçesinden karşılanan cep telefonu, akıllı saat, kulaklık, çalışma masası gibi taşınırların teknolojik gelişmeler ışığında gerek fen bilimleri gerekse sosyal ve beşerî bilimler alanındaki araştırmalarda ihtiyaç duyulan zorunlu teçhizat niteliğinde olduğu ve bu taşınırların Kurum envanterine kaydedilmesinin fiili imkânsızlıklar içerdiği belirtilmektedir.

Bununla birlikte söz konusu araştırma giderlerinin bir araştırma faaliyetinin özü ve gerekleri ile doğrudan bağlantısının bulunmadığı, son üç yıllık araştırma döneminde edinilen toplam 41 adet cep telefonu, akıllı saat ve kulaklığın tamamı üyelerin araştırmalarında ihtiyaç duyduğu zorunlu teçhizat niteliğinden ziyade kişiye özel ihtiyaç niteliği taşıdığı, nitekim bu teçhizatların Akademinin demirbaş kayıtlarına alınmayarak üyelerin mülkiyetine bırakıldığı görülmüştür.

Araştırma desteği kapsamında yapılacak ödemelerin araştırmanın özü ve gerekleri ile bağlantılı olması gerekmektedir.

B) Araştırma Alanıyla İlgisi Olmayan Kitapların Araştırma Desteği Kapsamında Değerlendirilmesi

Üyelerin araştırmaları için edindiği kitapların türü, konusu, dili, akademik boyutu ve benzeri farklılıklar dikkate alınmaksızın destek kapsamına alındığı görülmüştür.

Türkiye Bilimler Akademisi Araştırma Desteği Yönetmeliği'nin "Araştırma desteği faaliyet türleri" başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde Türkçe ve yabancı dillerde yayımlanmış kitap, bilimsel dergi ve benzeri yayımların temin edilmesi ile ilgili giderler araştırma desteği türleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda üyelerin bilimsel araştırma desteği için edindikleri kitaplar ve bilimsel dergiler gibi yayınlar fatura ibrazı sonrasında desteklenmektedir.

Yapılan incelemelerde araştırma desteği kapsamında faturası ödenen kitaplar için herhangi bir kıstas gözetilmediği, alınan kitapların çoğunun araştırma alanıyla ilgisi olmayan ve bilimsel nitelik taşımayan kişisel gelişim kitabı veya klasik öykü-roman niteliğinde olduğu tespit edilmiştir.

Kamu idaresi cevabında araştırma desteği kapsamında üyelerin edindikleri kitapların Türkiye Bilimler Akademisi Araştırma Desteği Yönetmeliği'nin 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olduğu ve mevzuata aykırı bir uygulamanın bulunmadığı belirtilmektedir.

Ancak Akademi üyelerine sağlanan söz konusu destek araştırma faaliyetlerinde doğrudan kullanılan ve araştırma ile mütenasip giderleri kapsadığından üyeler tarafından edinilen kitapların bilimsel nitelik taşıması ve araştırma alanlarıyla doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili olması gerekmektedir.

Araştırma desteğinin etkinliğini ve mevzuattaki amacı doğrultusunda kullanımını tesis etmek üzere bu desteğin araştırma alanıyla ilgili olabilecek ve bilimsel nitelik taşıyacak yayınlar için sağlanması gerekmektedir.

C) Araştırma ve Geliştirme Desteği Kapsamında Araştırma Yardımcıları İçin Yapılan Ödemelerde Sosyal Güvenlik Kurumu Bildirimlerinin Aranmaması

Araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde istihdam edilen araştırma yardımcıları için yapılan destek ödemelerinde ilgililerin çalışmalarını gösteren Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) bildirimlerinin aranmadığı görülmüştür.

Türkiye Bilimler Akademisi Araştırma Desteği Yönetmeliği'nin "Araştırma desteği faaliyet türleri" başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde çalıştırılan araştırma yardımcıları için yapılan ödemeler araştırma desteği türleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda akademi üyelerinin yanında çalıştırdıkları yüksek lisans-doktora öğrencisi, stajyer ve benzeri isimli araştırma yardımcılarına yaptıkları ödemeler Türkiye Bilimler Akademisi Araştırma Desteği Uygulama Esasları hükümleri gereği üye dilekçesi ve çalıştırılan kişilerce ödemenin kendilerine yapıldığını gösteren tutanak veya banka dekontu ibrazı sonrası desteklenmektedir.

Bununla birlikte 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun "Bazı sigorta kollarının uygulanacağı sigortalılar" başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yükseköğrenimleri sırasında staja tabi tutulan öğrenciler, kamu kurum ve kuruluşları tarafından desteklenen projelerde görevli bursiyerler ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 46'ncı maddesine tabi olarak kısmi zamanlı çalıştırılan öğrencilerden aylık prime esas kazanç tutarı, aynı Kanun'un 82'nci maddesine göre belirlenen günlük prime esas kazanç alt sınırının otuz katından fazla olmayanlar hakkında iş kazası ve meslek hastalığı sigortasının

uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla akademi üyelerinin yanında çalıştırdıkları araştırma yardımcılarının iş kazası ve meslek hastalığı sigortalarının yapılmasını teminen Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmeleri gerekmekte olup 5510 sayılı Kanun'un 87'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde bildirim yükümlülükleri ayrıca düzenlenmiştir.

Yapılan incelemelerde araştırma yardımcılarını desteğinde araştırma ve geliştirme faaliyetinde bulunan üyelerin beyanlarının esas alınarak destek ödemelerinin sonuçlandırıldığı, araştırma yardımcılarının çalışmalarını kanıtlayan SGK hizmet dökümlerinin kanıtlayıcı belge olarak aranmadığı görülmüştür. Bu durum fiilen çalışmayan veya kayıt dışı çalışan kişilere yapılan ödemelerin desteklenmesi riskini beraberinde getirmektedir.

Kamu idaresi cevabında üyelerin yanında genel olarak lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin bedeni çalışmadan ziyade fikri ve ilmi araştırmalar kapsamında çalıştırıldığı, ilgili personele ilişkin olarak 5510 sayılı Kanun'un 87'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında bildirim yapılmasının mümkün olmadığı, ilgililere burs kapsamında ödeme yapıldığı ve yapılan ödemeler için sigorta primi kesilmesinin uygun olmayacağı belirtilmektedir.

Ancak 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun yukarıda özetlenen 5'inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde sayılanlar için bedeni veya fikri çalışma ayrımı bulunmamakta olup kapsama dâhil kişiler için iş kazası ve meslek hastalığı sigortalarının uygulanacağı düzenlenmektedir. Üyelerin yanında çalışanlara yapılan ödemelerden sigorta primi kesilip kesilmeyeceği ilgili sosyal güvenlik mevzuatı doğrultusunda tespit edilecek bir husus olup anılan Kanun'un 87'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında bildirim yapılması da gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle, araştırma yardımcılarını desteğinde SGK bildirimlerinin desteğe esas kanıtlayıcı belge olarak ilgili mevzuata eklenmesi gerekmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER

EK 1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Araştırma Desteği Kapsamında Değerlendirilmesi Mümkün Olmayan Bazı Giderlerin Karşılanması	2023	Kısmen Yerine Getirildi	Bulgu konusu husus kısmen düzeltildiğinden 2024 yılı denetimlerinde tespit edilen ilave hususlarla birlikte revize edilerek tekrar bulgu yazılmıştır.